

ÖREBRO-KAROLINAREN

Utgiven av Sällskapet Örebro-Karolinare
i Stockholm

November 1955

Örebro-karolinaren

Utgiven av
Sällskapet
Örebro-karolinare
i Stockholm.

Nummer redigerat
av
Ordföranden

N:r 15

Nov. 1955

FÖRORD.

Man är mans gamman

Örebro-Karolinaren, denna som vi, hoppas, alltjämt aktningsvärda och, som vi alla veta, förvånansvärt prisbilliga publikation, utkommer i regel varje höst. *Stormande häver sig då*, som Tegnér så träffande framhåller, *havets bröst*; dock lyckligtvis på något avstånd från Östermalm och dess källare.

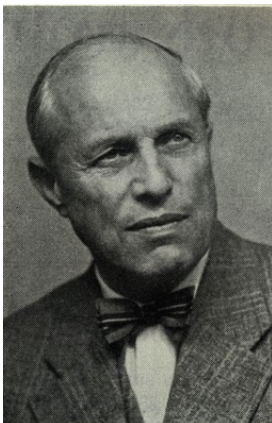
Allt där i trakten befintligt utvärtes väsen, från skvättande bilar till takrännornas signifikativa plaskande – naturligtvis såvida det inte för dagen är frostigt och halt – utgör emellertid en bakgrund, mot vilken vår samling i lugn och ljus trevnad ter sig nog så behaglig; i varje fall som betydligt mera önskvärd än realiserandet av den önskan, skalden lägger i skön Ingeborgs mun:

Ack, men hur gärna jag sute
ändå därute . . .

Glada om ock värdiga skratt, ljuvliga och hugsvalande toner jämte ett kärnfullt föredrag skola, hoppas vi, som alltid, utmärka jämväl instundande möte.

I övrigt är vårt program lika enkelt som denna introduktion.

Vi skall vara tillsammans! Det är ett gott ord att taga med på vägen till sällskapets sextiofemte sammanträde.

Rektor Urban Ursing 60 år

När det ringde in till morgonbön på Karolinska läroverket torsdagen den 29 september 1955, syntes podiet i aulan vackert blomstersmyckat, och närvarande var inte bara hela kollegiet utan också en del sällsynta gäster som annars plågar visa sig endast vid studentjubileer eller andra särskilda händelser i skolans liv. Men den här dagen hände också något särskilt: rektor Urban Ursing fyllde 60 år.

Sedan den sista psalmversen klingat ut, framträdde läroverkets inspektör, örebrokarolinaren och landssekreteraren Erik Werner och vände sig till rektor Ursing med följande ord:

Rector scholae och därmed också Schola Carolina firar i dag en stortidsdag. Det är vanligt och naturligt att man på en sådan dag blickar såväl bakåt som framåt i tiden.

Vår skola har vuxit upp i Nikolaikyrkans skugga. Dess rötter ' äro tvåfaldiga: den ena växer ur den kristna kyrkan och den andra ur det klassiska bildningskravet. Bådas språk var latinet och båda bära den bildningstradition, som i latinet haft sitt full-v ändade uttrycksmedel. Av kärnan i vår bildning utgör arvet från länderna kring antikens Medelhav en omistlig del. Såsom rektor och även lärare vid denna skola och med hög bildningsgrad i klassiska språk har Ni på ett träget och framgångsrikt,

sätt hävdad det bästa i gamla tiders centrala livssyn och befordrat dess tillämpning i daglig gärning. Vi, som erkänna värdet härav, bringa Eder härför vårt tack.

Ny tider och därmed nya krav på läraren göra emellertid en orientering i nutiden nödvändig, utan att det från gångna slakten komma, alltjämt livsdugliga ehuru måhända sträva arvet förskingras. Det har om Eder med rätta sagts, att Ni med en konservativ läggning förenar öppen mottaglighet för nya och värdefulla impulser inom Edert verksamhetsfält. Detta visar bl. a. Eder bejakande inställning till den linje i modern pedagogik, som kräver hänsyn till och bygger på lärjungarnas egen ansvarskänsla och initiativkraft. Om Eder förståelse för att den teoretiska undervisningen ej ensam är tillfyllest, vittnar Edert intresse för lösandet av elevernas fritidsproblem. Fritidsgården Stenbäcken utgör här ett fullgott bevis.

Vi se sålunda i Eder en den traditionsfyllda skolans man med sinnet öppet för vad dagens aktuella läge kräver och tillönskar all framgång i Edert dubbla värv att hävda goda kulturtraditioner och anpassa skolan efter den nya tidens krav.

Såsom ett yttre bevis på den uppskattning Ni rönt av gamla och nuvarande elever, av målsmän och personliga vänner ber jag nu att å alla givarnas vägnar till Eder få överlämna denna adress med bifogad penningssumma. Vår förhoppning är, att beloppet skall användas till målning av Edert porträtt, som i en framtid skall minna om Edra insatser i den långa raden av Karolinska läroverkets rektorer. Med gåvan följer allas vår tacksamhet och vår varma önskan om fortsatt framgång i Eder viktiga livsuppgift.

Att den överlämnade summan hade uppnått en aktning svänd storlek, framgår kanske bäst, därav att den hade växlats i så sällsynta sedlar, att ingen bank i staden kunde bjuda på nya och oskrynkade exemplar. Den kvinnliga adjunkt vid läroverket, som hörde till insamlingens drivande krafter, hade sålunda tillbragt föregående kväll med att stryka ut inte bara sina egna festkläder utan också fem långsmala, lätt rodnande papperslappar!

Efter inspektor talade lektor Gustaf Sandsjöe som företrädare för läroverkets lärare:

Säkerligen känner alla här församlade, äldre och yngre, Caesars berömda ord: *veni, vidi, vici*. Det citatet faller osökt i tankarna denna bemerkelsedag.

Som en främling kom rektor Ursing för tretton år sedan i egenskap av nyutnämnd styresman till vår skola. Han såg . . .

Vad såg han? Jo, bl. a. ett läroverk, visserligen hägnat av traditioner, men med i vissa avseenden otidsenliga lokaler och bristfällig materiell utrustning. Den nye rektorn förde från sitt föregående nordliga hemvist friska vindar med sig hit. Med sin pietet för det framfarna och samtidigt lyhördhet för tidens krav kände han säkert glädje över att komma till Olaus Petri stad och till nydanaren Jakob Rudbeckius' skola. Nästan från första stund insåg vi lärare, att vår nye chefs motto var: arbete men också trivsel i arbetet. Fylld av entusiasm och okuvlig vilje, kraft och med hjälp av sin utomordentligt smidiga, varsamma förhandlingskonst har rektor lyckats förmå myndigheter och ' enskilda att visa' medborgarsinne genom storslagna bidrag till läroverkets upprustning i olika avseenden. Detta nydaningsarbete, som både lärare och lärjungar skörda frukterna av, fortgår lyckligtvis alltjämt. Också när det gäller det interna skolarbetet lyssnar rektor till tidens röster genom att försiktigt pröva och tillämpa nya metoder, allt i syfte att främja ungdomens undervisning och fostran. Rektor har alltså beseg, rat slentrian och passivitet. Men han inte bara kom, såg och segrade. Han har också vunnit: med hela sin personlighet, som . inrymmer såväl fasthet som mjukhet, såväl stränghet som vänlighet har han vunnit sina lärares inte endast respekt utan även tillgivenhet.

Ad postremum mihi liceat Latina lingua uti quam compluribus nostrum bene notam esse gratissimum est! Illa lingua, ut olim hac in aula haud dubie saepenumero audita est, sic hoc die festo celeberrimo iterum audiatur!

Praeclarissime rector, amicissime nostrum omniun! Hos flores a tuis — sit venia verbo — commilitonibus accipiens persuade tibi nos te plurimi facere!

Vivas, vigeas, floreas!

En stund senare ljöd också det grekiska tungomålet, nämligen i avslutningen på det tal som gymnasisten Margareta Lindgren från flickläroverket höll på de karolinska grekernas och de med dem samläsande grekinnornas vägnar för rektor Ursing, vilken. som deras lärare hade givit dem högtidsstunder i Hellas' anda. Dessförinnan hade två unga herrar från läroverkets nyaste gymnasiegren, den allmänna linjen, nämligen Henrik Oest och Sven-Georg Widell, med den förre som talesman bragt rektorn en hyllning från de 1.166 lärjungarna vid hans skola, och särskilt hade understrukits att elevernas bästa alltid var målet för hans strävan.

Så smattrade ett kort och kärnfullt tal till den avhållne: chefen för läroverkets tjänstpersonal, framfört av vaktmästare Nils Axel Svensson, och därefter ordade på följande sätt ordföranden i Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm, professor Edvard Thermaenius:

När jag nu för första gången får ordet i denna sal, där jag emellertid fördom sjungit så många psalm och kanske någon gång försyndat mig med en otillåten viskning, är det min uppgift att tala för Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm, den näst äldsta av skolans tre föreningar av gamla elever.

Även till rikets huvudstad har Rektor Ursings rykte nått fram. Vi känner Er gärning, och även Er person. Vi har haft äran och nöjet att se Er som vår gäst och höra Er föreläsa i vår krets, och vi tackar Er, nu som då, helt hjärtligt för detta.

Men framförallt tackar vi för vad Ni gjort och gör för Er skola — v å r skola!

Vi vet och uppskattar, att Ni leder den med fast hand; just så som pojkar faktiskt vill bli ledda; särskilt när de väl känner att deras rektor är full av intresse och initiativ för deras bästa.

Å min förenings vägnar vill jag nu helt blygsamt meddela, att vi tackar inte bara med ord, utan också med ett bidrag till Rektors porträtt. Bidraget är också blygsamt. Dock hoppas vi att det skall räcka till för att återge exempelvis den fasta handen, eller åtminstone glimten i ögonvrån, full av mänsklighet och humor.

Och så, Magnifike Rektor, behagade Ni mottaga denna bukett som ett vårtecken; ett tecken på att Ni nu, vital som alltid, ingår i ”den Vår de svage kalla höst”.

Med fyndig hänvisning till den från väggen som vanligt nedblickande Karl XII gav överste Gösta Mårtensson uttryck för den uppskattning, som kommer rektor Ursing till del från de karolinska Kamratföreningarna i Västerås och Örebro, och sedan adjunkt Gunnar Nybelius samt fru Inga-Britt Lindell hade ådagalagt de tillgivna känslor, som dagens festföremål har väckt bland lärare och lärjungar vid Örebro af-tonskola, var det dags för ett varmhjärtat och roligt svarstal, även inrymmande många fyndiga lovord till de uppvaktande.

Men dagen var Urban Ursings, och här bör väl nu hans personalia komma in.

Han är född i Kalmar och studerade vid Lunds universitet, där han blev fil. mag. 1921 och fil. lic. 1926 samt 1930 disputerade för fil. doktors grad på sin avhandling Studien zur

griechischen Fabel. Efter kortare förordnanden samt provår blev han e. o. lektor vid Uddevalla gymnasium 1926, adjunkt i Luleå 1929 och lektor i Landskrona 1931. 1935 blev han rektor i Luleå och 1942 vid Karolinska läroverket. Sedan 1944 har han varit föreståndare för Örebro aftonskola. Han har och har haft en rad uppdrag inom kommunala institutioner och enskilda sammanslutningar, och sedan 1954 är han hedersledamot i Sällskapet Karolinare i Örebro.

Till sist skall återges Nerikes Allehandas redaktionella födelsedagshyllning, skriven av ”en gammal karolinare”, lektor Carl Olof Bergström.

Disciplinam urbanus urget. Urban Ursing, Karolinska läroverkets rektor, är klassicist till sin vetenskap och till sin livshållning. Det förnamn han bär låter också med sitt latinska ' ursprung tankarna gå åt samma håll. Disciplinam urbanus , urget, det må tydas: han ivrar på ett vidsynt sätt för tukt och * hyfsning. Orden kunde stå som en sammanfattning av de krav som ställs på en läroverksrektorv. Att de låter sig sägas om Urban Ursing, ger ett talande vittnesbörd om halten av hans insats.

Urban Ursing håller på de gamla romardygderna, desamma . som hör till god svenskmannased. Till allt som har smak av upplösning, oreda, slappnande ansvarskänsla, är han en svuren fiende. Det bjuder hans rättsmedvetande och hans sinne för stil likaväl som hans insikt om den mänskliga tillvarons villkor. Han har alltså gett sina karolinare en stramare andlig hållning, lärt dem offra själviska önskemål för det allmänna bästa. Men han drar inte i tyglarna endast för att få lystring. Disciplinam urbanus urget — det första ordet motsvarar inte bara fostran utan också bildning. Att främja den senare är i sista hand en rektors huvuduppgift. För Urban Ursing ligger här ingen klyfta. Kunskapstillägnet förutsätter herravälde över sig själv. Saknas det senare, upphävs jämvikten.

Urban Ursing ser spörsmålen i stort. Bland annat framgår detta av de tal han håller vid terminsuppropen, där han visar den sällsynta gåvan att sätta in skollivets händelser i deras högre sammanhang, och där han framträder som en vaken kulturkritiker med djupsinne och självständig mening. Hans disciplinkrav har inte hindrat honom från att gå i spetsen, när det har gällt att avskaffa onödigt tvång i skolans värld. Småsinne och pedanteri är honom främmande. Läroverkets ordningsföreskrifter har under hans 'tid blivit smidigare. Den utveckling som leder hän mot att de äldre lärjungarna får göra

en del arbete helt på egen hand, har mycket länge haft honom till förespråkare. Och av lärjungarnas självstyrelse är han en varm vän.

En sida av Urban Ursings väsen vetter mot gången tid, mot äldre släktens fördömen. Men den utesluter alltså inte hos honom en stark kärlek till det nyskapande arbetet, till de omdaningar som är av värde. Han bär ständigt på en rikedom av uppslag till läroverkets gagn. Målmedvetet tar han vara på de tillfällen som yppat sig att skänka skollivet sådana inslag av fest och högtid som inte bara är roande utan också innebär djupare värden. Bl. a. hör de stora studentdagarna till hans verk. Tanken på en läroverkets egen fritidsgård kommer från honom, och tillsammans med skolans föräldraförening, som han också är upphovsmannen till, har han ägnat detta syfte ett outtröttligt arbete. Den präktiga Kilsbergs-gården Stenbäcken står nu som en sinnebild för vad som rör sig på Karolinska läroverket under Urban Ursings rektorat.

Disciplinam urbanus urget. Bakom orden ligger en motsats på lur: sträng och vid-synt. En annan sådan har också nämnts: gammaldags och framåtblickande. Flera inställer sig på tal om Urban Ursings väsen: självmedveten och ödmjuk, hetsig och ömsint, allvarsman och sällskapsmänniska. Men detta är motsatser, inte motsägelser. Det är motsatser som endast röjer spännvidden i en rik mänsklig utrustning. Urban Ursing är en man med starka färger, en som gör intryck, och inte minst — en som vinner tillgivna vänner.

Ett tack till den gamla skolan

Tal vid 1915 års studenters samvaro på Strömparterren
i Örebro den 4 juni 1955.

Vart femte år när det blir vår kommer ett brev på posten med budskapet från Pontus Håkansson i Mariedam:

Nu är det dags igen!

Och nu är vi här igen. Inte alla. Några ha gått bort för alltid.

Men än är vi tillräckligt många trogna för att man skall kunna kalla vår årgång en tropp med sammanhållning.

Och nu står man här igen och skall variera högtidstalet. I år hade vi gärna velat höra Helmer Gustafsson; formellt därför att det nu kunde vara realarnas tur, men i själva verket för att vi skulle få höra hans mogna visdom; hans, den ende i vår krets som är känd över hela världen. Men han förskansade sig bakom en mur av blygsamhet och korrektur, och så blev det som det blev, och min predikan blir också som den blir. Dess text är enkel. Det är det enda ordet *t a c k s a m h e t*.

Vi har sannerligen mycket att vara tacksamma för denna strålande vårdag. Jag kände det redan igår, den första riktiga försommardagen, på resan hit, och när jag i morse praktiserade min senaste hobby, nämligen att sitta och titta på en flod. Då började mitt tal ta form. Floden var den lilla Svartån, bakgrunden ett mäktigt grått stenslott.

Nyss hade vi suttit uppe i bönsalen, hade deltagit i den sköna psalmen ”Den blomstertid nu kommer”, och hade utan svårighet iakttagit att den gamla skolan stod under god, säker ledning. När man sedan strövade omkring på några gamla välkända gator och såg inte bara nuet utan också minnesbild-er från fordom, var det inte utan att en tår måste klämmas sönder i ögonvrån. Man grips av en glad men kanske ännu mera bitterljuv stämning då man så företar sin sentimentala resa tillbaka i tiden, och tillbaka till hembygden.

”Alla hava vi en hembygd” hette det en gång i ett högtidstal på en nation i Uppsala. ”Där lyser gräset grönast, där lövas björken skirast, där blommar häggen vitast, där blänka sjöarna blåast för oss”, varpå festtalaren fick se några gäster från en annan nation, med vilken Gästrik-Hälsinge uppehöll kordialt ovänskapliga förbindelser, och tillfogade: ”Även smålänningarna hava en hembygd. Där lyser gräset grönast, där lövas björken skirast, där blänka sjöarna blåast för dem.”

I dessa vänligt ironiska vändningar döljer sig en djup sanning. Det är den sunda, icke komplexbetonade eller kverulantiska mannens och kvinnans spontana förbundenhet med sitt förflutna — både då det gäller människan och naturen, både då det gäller kamraterna och vännerna från de mest formbara åren eller barn- och ungdomstidens lek- och arbetsplatser.

På så sätt känner vi väl också banden med den gamla skolan, Karolinska läroverket. Kanske är det lättare för oss, vi som har tillhört en skola med ett särpräglat, ett laddat, ett genom .sina associationer aktat namn. Ordmystiken spelar faktiskt enligt min tro en inte så liten roll i detta liksom i så många andra sammanhang.

Jag minns emellertid — och är inte det ett negativt. bevis så gott som något — besvikelsen då man erfor att skolan väl var gammal, men läroverket, d. v. s. gymnasiet, var ungt; att KARL” var fel KARL, inte Karl XII utan Karl XIII, den ojämförligt minste av våra Karlar i nyare tid.

Även om inte vårt hjärta flödar över av kärlek till vår hembygd eller skolan — ordet kärlek är litet för högrävande för oss — kan vi Väl lugnt och sanningsenligt erkänna, att vi har en påtaglig förkärlek för båda. Vi hyser tacksamhet, kanske omedvetet, för vad vi har fått lära där, och” för dem som lärde oss så mycket av vad vi kunnat och kanske ännu kan; av det vi förstod — och med åren allt bättre förstår.

Åtskilliga av dessa lärare var verkligen män av format. Och det är personligheten vilken i detta liksom i så många andra sammanhang spelar den största rollen. Själv har jag så småningom kommit att känna detta allt tydligare. Men det är två rätt färska erfarenheter som gör att åtminstone min tacksam

het blivit mera reflekterad, mer medveten och genomtänkt.

Två gånger har jag fått en direkt kontakt med amerikanskt skolväsen; 1947 då jag besökte några amerikanska ”läroverk”, och 1953, då jag som gästprofessor vid ett college i mellersta Västern gjorde en ingående bekantskap med produkterna av dessa skolor. Då jag tänker på just mina skolämnen, historia och geografi, erinrar jag mig en dansk kollegas ord om den amerikanska skolungdomen. För dessa pojkar och flickor finns det bara en plats: *här* – och en tid: *nu*.

I oss stoppade man in en massa ort-er och årtal. Vi kanske inte var så förtjusta då. Men nu är väl ingen av oss som inte är tacksam för detta, med andra ord för det höga svenska kravet på allmänbildning. Vi har rätt att känna oss som värdiga medlemmar i den europeiska kulturgemenskap, som gymnasiet, ”den lärda skolan”, har givit en så stor del av så många folk på vår europeiska kontinent.

Denna min uppfattning har stärkts: och denna tacksamhet har fördjupats und-er en utomordentligt intressant studiefärd, som jag företog för endast någon månad sedan, nämligen min jungfruresa som censor vid ett antal svenska läroverk, framför allt i Norrland. Jag märkte då, när jag med ett synnerligen välbefogat mindervär-deskomplex, vilket väl så småningom förvandlades till ett självironiskt småleende, gick in för att bevaka sådana ämnen som franska, svenska, ja, t. o. m. latin., att man faktiskt hade tillräckligt med barlast i behåll från tiden för 40 år sedan för att man med någon nöjaktighet, i varje fall utan öppen skandal, skulle kunna klara en så-dan uppgift. Den kända truismen ”allmänbildning är det som man minns när man glömt allt vad man har lärt” visade sig faktiskt vara en sanning.

Det är den svenska skolan på den gamla gemensamma euro-peiska kulturgrun-den och dess värdiga företrädare, Karolinska läroverket i Örebro, vår skola, som jag idag ägnar min hyllning, fylld av en allvarlig och djupt känd tacksamhet.

Edvard Thermaenius

Karolinsk samvaro

Sällskapet sammankomster bestå icke endast av överläggningar i föreningstekniska frågor och dova klubbslag. Nej, där idkas även och framförallt kamratlig samvaro och frodas glädjen. Hur en sammankomst gestaltar sig i sistnämnda avseende bör, enligt vad redaktionen funnit lämpligt, komma en större krets till del än den, som infinner sig till sammanträdena. Till den ändan har redaktionen låtit vissa delar av ett av Sällskapet protokoll inflyta i detta häfte. Protokollet hölls vid sammanträdet den 5 november 1954. Det är redaktionens förhoppning, att de medlemmar, som ej äro i tillfälle att besöka sammankomsterna, härigenom i någon mån skola kunna dela samvarons glädje och att de, som ha möjlighet att komma men av någon oförklarlig anledning ändå uteblivit, stimuleras att lämna sina visten två gånger årligen för att tumla omkrina i aamla minnen i Schola Carolinas hägn.

Fram emot halvåttasåret denna afton kunde ett antal herrar i skilda åldrar iakttagas på Östermalmstorg och i trakten däromkring. De styrde sina steg uppför trafikstråket invid Hedvig Eleonora, veko om hörnet vid Jungfrugatan och slunko in genom en dörr, ovanför vilken en skylt med ordet FESTVÅNING blänkte uppmuntrande i höstregnet.

Vad var det nu för herrar, som kommo där? Dagens datum var den 5 november. Enligt hävderna var det 197-årsdagen av den store Fredriks lysande seger över fransmännen vid Rossbach, 133 år sedan avtäckningen av Gustaf Göthes staty av Carl XIII¹ i Kungsträdgården, 75-årsdagen av bildandet av den första IOGT-logen i Sverige och 8 år sedan den 1820 uppförda, restaurangen Rullan i Upsala brann. Så särskilt preussisk såg nu ingen av de tillstädeskommande ut, så stegen styrde de inte till någon Prosit-Rossbach-Erinnerung. Minnet av statyavtäckningen kunde vara tänkbart², men absolut inte ett nykterhetsjubileum.

1 Han som lånat vårt läroverk sitt namn.

2 Jämför ovanstående not.

logejubileum! Snarare då en sammankomst till salig Rullans åminnelse. Men inte ens det, ty den där airen av minnesrört ”de gamla gudar leva än” var ej allmänt förhärskande.

Men vad var det då för herr ar ? Granska-de man dem närmare och lyssnade man till deras idiom, kunde man få fram den minsta gemensamma nämnaren: det var gossar från Sveriges hjärta med angränsande bergslag och bon-debygd, gossar som alla en gång varit knutna till Schola Carolina och ännu äro fästade därvid med starka band. Inte så litet känslöbetonad är väl denna förankring. Värken i hjärterötterna är nog i alla fall int-e så svår som den, som tydligen ansatt en lokalpatriotisk skald i skol-staden helt nyligen. Inför saneringen av bostadsbeståndet i kvarteren strax söder om Pumpkäll- eller Våghustorget har skalden i fråga samlat sig till en elegisk dikt, ”Minne från Näbbgränd”, som varit införd i en av staden-s avisor. Diktens första vers lyder som följer: Jag älskar gatan den ensamma tysta den mellan gråa hus där kallerstena'rna och grus av barfota fötter är kyssta.

Några barfota fötter kysste sannerligen. inte J ungrugatan denna kväll, ty det var som sagt verkligt h-östväder. Men i Öster. malmskällarens festvåning, som Sällskapet gästade för första gången vid detta sitt 63:e sammanträde, var det ombonat och trivsamt. Först av alla hade Sällskapetets näst äldste med-lem, den karolinske hovboktryckaren och hedersledamoten Erik P. Vrang från Falköping infunnit sig. Lika vitala och spänstiga uppenbara-de sig vidare aftonens föredragshållare, 83-åringen J—ohn Nerén, och upprofsförrättaren Nils Lundborg med 81 vårar glittrande och blänkande i ögonvrån. Så småningom hade 32 karolinare samlats. Den statistiskt intressera-de må upplysas om att dessa 32 tillhopa voro jämnt 1.900 år gamla, att genomsnittsåldern alltså uppgick till 59,375 år ävensom att 10 av de 32 måhända finansierade de följande libationerna med folkpensionsmedel.

Därmed var sammanträdet slut, och man övergick till mera timliga sysslor och fullständig oregerad samvaro.

Supé var det förstås till en början, och den inleddes med en präktig landgång, som — från norr till söder räknat — var beklädd med sill, ägg och dill, kokt skinka och rödbetssallad samt ost med planskurna oliver. Som småvarmt inrulla—de flinka ganymeder otroligt stora köttbullar, vilka visserligen. inte voro som mammas men ändå mycket väl läto sig avspisa. Helan togs efter avsjungande av sedvanlig hymn. Så måtte medlemmarna ha kommit att tänka på alla de miljoner kronor, som statsmakterna anslagit för en kampanj för de destillerade dryckernas impopularisering, ty halvorna intogos mera lågmält. Eller också var det köttbullarna som förstörde akustiken! Som varmrätt fungerade vidbränd gris eller, som det heter på ap-titretande krögarsven'ska, kassele-rkarré jämte potatisbullar på vårt eget lilla vis. På mätta magar sitta som regel glada huvuden, och genom dessa huvudens munnar började nu talen flöda ende-ls med mäktiga älvars brus, e—ndels- med små pigga vårbäckars porlande.

Dessemellan kluckade det något, men det var ur kaffekoppar och s. k. bruksglas, som alltid ha den egenheten att bli större allteftersom afton-en framskrider.

Med anledning av skattmästaren Bertil Lundqui—sts nyligen timade 60-årsdag hyllade ordföranden högstdensamme i ett hjärtligt anförande och tackade honom för hans synnerligen värde-fulla insatser till Sällskapets fromma.

Sedan hurraropen förklingat, tackade Bertil Lundquist för de vänliga ord, som riktats till honom, och för den hedersbevisning, som från Sällskapets sida hade kommit honom till del på högtidsdagen.

Ordföranden anmälde därpå, att Ivar Hjort, vår director musices, skulle spela något av Beethoven, och mycket riktigt blev det ett potpourri ur Czardasfurstinnan.

Så var tid-en inne för Nisse Lundborg att förrätta upprop.

Han gjorde det med sirliga reverenser och illfundiga randanmärkningar såsom endast han kan göra det.

Erik P. Vrang äskade ljud och jämförde inledningsvis Stockholm samt Falköping och Falbygden. som kulturcentra. Därvid framhölls att man i Falbygden funnit 4.000 år gamla gravar, d.v.s från Mose tid. Först 3.000 år senare hade trakterna vid Mälarens utlopp i Saltsjön befolkats. Efter denna för de i Stockholm

bosatta medlemmarna mycket förkrossande upplysning övergick talaren till att analysera samvarons glädje och trivsel, enkannerligen den glädje och trivsel, som samvaron med karolinare alltid skänkte. Anförandet slöt med ett kraftigt besvarat leve för de tre karo-linarsammanslutningarna i Stockholm, Västerås och Örebro.

Innan ordföranden efter en stund överlämnade ordet till aftonens föredragshållare, vilken enligt vad som uppgavs skulle ha ännu några pärlor att kasta, raljerade han, d. v. s. ordföranden, som av allt att döma hade suttit och laddat upp sig, en hel del om Västerås såsom carolinardomän.

Västeråsarnas representant för kvällen, ingenjören Sven Millert, lät sig emellertid icke bekomma utan stod på sig tappert i ett svarsanförande.

Ordföranden blev härav så gripen., att han på stående fot lovade att bli snällare en annan gång. ”Ju fler ni kommer desto hövligare blir jag” lød utfästelsen.

Sedan John Nerén kastat sina utlovade pärlor, anlände Nisse Söderström och spelade fyrhändigt tillsammans med Ivar Hjort samt före-drog egna och andras visor till ackompanjemang på luta.

Tiden led. Klockan i Hedvig Eleonora hade rätt länge klämtat kvartar på småtimmarna, då bordet definitivt bröts.

Så var det att ge sig ut i den mörka natten. Det var ett oherrans väder. Höstens vindar snodde runt gathörnen. Regnet vräkte ner och piskade asfalten. Några ”barfota fötter” gåvo inga kyssar, men gatan bestod de hemvändande i sanning präktiga pussar.

In fidem
Olof Zachrisson.

Påsk

av Gösta Attorps

I det samhälle där jag växte upp hade vi tre kilometer till kyrkan och det var en lång promenad på en tid då någorlunda välbärgade personer över fyrtio år gärna utvecklade en anseelig korpulens. Endast vår långa och magra trotjänarinna gick den ibland. Att åka kom i fråga endast vid de stora helgerna. I stället läste min mor predikan i det rum som omväxlande kallades det lilla och det röda. Hemmet var mycke-t olitterärt, och fast den stora Strindbergsupplagan så småningom började anlända i sina häften tror jag ingen av föräldrarna fann det på något vis egendomligt att säga att nu ska vi läsa predikan i Röda rummet. Det var alltid min mor som läste, vid den tid på dagen då hon annars, som det hette-, kurade skymning (ett sätt att x, vila kropp och själ och gå in i lugnet som nu förefaller mycket » avlägset) . Hon var klockardotter, uppvuxen i prästgårdens skugga., och hade bestämda åsikter om hur en predikan bor-de läsas. Hon läste med en starkt känslfull tröst, alldeles olik hennes vanliga — naturliga och vänliga — och man satt som på en estrad och visste att Gud lade märke till om man, var ren om halsen. Så småningom blev det alltid Natanael Beskows predikningar som lästes. När jag kommit upp i den ålder att jag inte bara fascinerades av min mors egendomliga och främmande stämma utan försökte följa med i texten, gävo mig dessa predikningar en resignerad känsla av att för min del var det förkylt. Till saligheten kunde man inte hinna: rev man så att säga inte ner den ena glassaken i mörkret rev man. ner den andra, gick man inte fel vid den ena korsvägen gick man fel vid nästa. Så slutade min mor, gärna med en, dramatisk stegring, och man satt tyst någon minut, varpå min far oföränderligt sade: ”Det var en vacker predikan,.” Efter ytterligare några ögonblick reste sig Justin, trotjänarinnan, för att sätta på kaffe. Av vördnad mot det lästa gick hon på tå genom Röda rummet, men utkommen i matsalen klampade hon i väg med

kaffeälskarens ivriga och helt världsliga steg. Dessa steg voro ett tecken till att nu kunde man börja prata så sakta. Den fromt högtidliga, liksom renade stämning-en tycktes dröja kvar ännu vid kaffedrickningen. För min del var denna stämning blandad med något av samma känsla som jag hade var gång jag satte tillbaka bibeln med Dorés kusligt förhållande illustrationer: en tacksamhet över att jag var född i Hallsberg på Oscar II:s tid och inte i Kanaan på Abrahams eller Herodes! Jag förstod att det var en syndig känsla, men jag hade den och det var ingenting att göra åt den saken.

I mina minnen av dess-a söndagseftermiddagar är det nästan alltid sen fastlag, kanske för att man särskilt fäste sig vid att min mor såg att läs-a utan ljus. Det gick mot påsk, och när man senare på eftermiddagen kom ut för 'att resa in till skolan i Örebro voro gatlyktorna ännu inte tända. På kvällen kunde himlen ha den djupare vår-blå tonen, med stjärnor som mistat sin vassh-et och blivit blanka och milda. Det låg en stillhet, en ljus enslighet, en lågmäld, lycklig Väntan över denna tid. Dag-ar— na före påsk, då man hade ledigt från skolan, voro fyllda av arbete från morgon till kväll för att skaffa bränsle till påskbrasan. På förmiddagarna snokade man på gård-arna, tiggde, "hittade" och drog ihop allt som kunde brinna; och på eftermiddagen fördes skatterna ut på det låga och fula lergärde där eldfesten skulle firas. Då kunde det hända att stemmet dog ut och alla i gänget sutto på var sin låda eller tuva. och tittade ut över slätten. Det tycks alltid ha varit en smula disigt i luften, inte helt mulet men molnslöjor eller dämpad halvsol. Det var tyst i naturen: när jag försöker lyssna tillbaka mot dessa eftermiddagar för fyrtio år sedan kan jag bara höra någon tunn fågeldrill. Inga vårblommor syntes där vi sutto, vad jag kan minnas. Utsikten var ingenting att visa: bleka gården som inte hade långt till sin sko-gsrand, några hus och bondgårdar, saftlöst vintergräs. Men pojkarna sutto stilla på sina lådor eller tuvor och kunde se mycket stilla ut. Kanske var det deras påsk-mässa. Ljuset var så mildt och stort, ingenting på jorden drog uppmärksamheten till sig, allt var vila och svalka, en vaken dröm med outtalade lugna ord, en blond enslighet men också en delaktighet i något som det inte fanns namn på. Mot kväll-en skulle marken kanske frysa till och kylan kännas högtidlig

under påskmånen. Ljudet av steg på vägarna skulle låta högtidligt. Plötsligt rörde någon av pojkarna på sig, och med ens voro alla i farten. Liksom generade skakade de av sig någonting och vinnlade sig om ett grövre språk än vanligt. Påskdagern skulle fördrivas med fula ord.

Brasan brann på påskaftonens kväll. Det var fint att se närlågan åt sig uppåt och hela brasan slog ut i röd blomning, men sedan var det ingenting fast man försökte intala sig att det var roligt: dumt stoj av de yngre, krystad munter-het från de äldre. Påskmässan på gärdet var redan firad. Vad som följt sedan var bara upptåg.

I ens tidiga år var naturligtvis julen, bestrålad och doftande, den stora högtiden framför andra; och så är det ju fortfarande för barn. Men äldre människor ha sett julen bli kommersialiserad och sönderjäktad. Det myckna åttandet har blivit meningslöst, ett frosseri, men ännu i min barndom hade det kvar den rituella karaktär som Tor Andrae skrivit om med så levande» känsla i ”Den gamla prästgården”: det var både kött och ande. Under 1900-talets första år var man, inte långt borta från det gamla fattig-Sverige, där julen äntligen gav gemene man vad året i övrigt hade vägrat. Min far, som var född 1859 i ett mycket fattigt småbondehem, hade på kännbart sätt fått uppleva nödåren mot slutet av 1860-talet; han berättade gärna hur han och hans syskon dessa år brukade äta sina tilldelade brödbitar runda — de skars ju i trekanter ur hålkakan — för att på så, sätt inbilla sig att de räckte längre-. Kanske berättade han den-na historia alltför ofta, så att den fick något direkt motbjudande över sig när den skulle användas som ett medel att förmå en att äta ölsupa och fett fläsk. Ändå gjorde den ett starkt intryck på mig, och jag hade länge vana att på ett närsynt sätt plocka upp allt från golvet som kunde tänkas vara brödsmlor: att trampa på brö-d var att bryta mot något oskrivet bud från Sinai. Men min, fars båda äldsta barnbarn voro fullständigt oberörda av hans berättelse. De voro för långt borta från fattigSverige. Traditionen var död, det rituella försvunnet. Julen var skinka, smörbakelser och presenter.

Men om mina föräldrars och särskilt min fars erfarenhet och livshållning gåvo min barndoms julätande dess omedvetna

sakrala karaktär, fanns det en annan av hans berättelser som hörde ihop med påsken. Det handlade om hans farfar, som varit rik storbonde någonstans: åt Kungörshållet. Han var född mot slutet av 1700-talet. Han kunde varken läsa eller skriva men tack vare sitt välstånd fick han vara tillsammans med traktens godsägare; när han druckit ett tillräckligt antal toddar ritade han beredvilligt sitt bomärke på papper som gingo förträffligt i banken. När detta pågått tillräckligt länge och tydligen understötts av en tilltagande alkoholisering, gjorde han konkurs och blev någon sorts undantagsgubbe eller inhysehjon. Men som ett minne av sin forna makt och härlighet gick han söndag som vardag i hög hatt; han var den ende i socknen som gjorde det. Min far mindes honom: han hade sett honom i sin barndom och blivit nådigt tilltalad (den sociala klyftan mellan farfader och sonson var väl antagligen stor i den gamles ögon.). När jag med mitt inre öga såg denne gubbe, som jag föreställde mig mycket reslig, komma vandrande i sin höga hatt, var det alltid över bleka gården och det var påsk.

Kanske berodde det på vad jag hört om hans passion för toddy, som för mig betydde äggtoddy, och de överväldigande resurser han en gång ägt att tillfredsställa denna ljuva böjelse. Nu var han avdankad. Ingen vagn framför herrgårdstrappan längre, inga spelpartier, inga brorsskålar med ståndspersoner; bomärket var ingenting värt. Men han gick i ett aldrig slutande påsklov, och lärkan sjöng över hans höga hatt. Jag gick med honom längs tysta vägar, på respektfullt avstånd, och såg ljuset strila. Kunde jag ge honom en hästhov från dikeskanten?

För mången som börjar komma en smula upp i åren blir påsken den stora högtiden. Naturen är beredd att börja uppstå, och de döda uppstå inom oss. Det finns otaliga berättelser, från de hjärtliga till de ohejdat sentimentala, om hur någon varit ensam en jul och hur denna ensamhet brutits, men jag kan inte komma på några motsvarande berättelser för påskens del.

Kanske det i viss mån kan bero på att det verkligen är lättare att vara ensam om påsken. I dess lugna sken behöver man inte ha rösterna ända in på sig. Det finns ändå ett samband, något att gå in i och vila i. Åter sitter man på sin låda eller tuva i stillheten på ången.

Men en person kan det vara synd om under påsken. Det är prästen på långfredagen. Han har att läsa en text, den största, och sedan skall han utlägga den. Vad skall han säga som skall spegla evangeliernas höghet? När jag åter mötte min barndoms predikant, Natanael Beskow, var det en långfredag i Djursholms kapell. Han läste Kristi pinas historia; sedan sade han ingenting. Han läste med en halvt slocknad gammalmansröst som ibland inte riktigt bar, och man kände hans: strävan att endast vara en budbärare, en anonym. Därför stod texten fram ostörd av sirater. Det kunde inte ha varit riktigare. De tre på korsen hängde där, och den i mitten skulle uppstå igen från de döda. På påskmässan på ången i Närke fanns bara ett ljus, här fanns bara en text, allt annat var undanstruket.

Ur: Generaler och gemena (1953).

Ett 65-årsminne

Det var pingstafton 1890. Av en familj, hos vilken jag ofta under min skolpojkstid fann en välgörande tillflykt, var jag den dagen inbjuden på en utflykt över Svartån till Karlslund. I en vacker lund däruppe fördrev vi aftonen med en rad idrottsliga övningar med både rekord och andra åtgöranden, som numera stå högt i idrottsspaltarna.

Efter hemkomsten på kvällen hade jag att obevekligt ställa mig den underbare läraren, lektor K. G. A. Grandinsons bestämmelse till efterrättelse, att klassen 6² ovillkorligen före examen skulle "kunna" hela världsgeografien. Jag hade lyckligtvis ett ensamt rum ute på Alnängarne, där mina föräldrar då bodde, och där gnodde jag sedan Rooths geografi för brinnande livet, tills jag på morgonkröken, inför ett öppet fönster, lämnade både Rooth och hans kartor för att sova den flitige skolgossens ljuva sömn.

När jag frampå morgonen vakna-e, kände jag inte igen mig i det enkla rummet. Mina böcker från natten lågo kringkastade i rummet, och över det bord, vid vilket jag för några timmar sedan sökt göra mig förtrogen med huvudstaden i Peru och Stora Sundaöarna och Andernans höjdförhållanden och mera sådant, som Grandinson obevekligen ville veta för att hederligen släppa upp mig i 7¹, låg nu en liten snödriva, som dessutom spritt sig lite varstädes i rummet.

Gårdagens underbart vackra afton hade under natten efterträtts av ett av de värsta oväder, Örebro på årtionden upplevat. Då stadsborna på morgonen kommo ut, hade en, förödelsens styggelse satt sina spår genom hela samhället. Planteringarne på olika håll voro skoningslöst spolierade, och i t. ex. Slottsparken öster om slottet mellan Strömparterren och Svartån lågo en mängd stolta träd kullvräkt.

Från, olika håll i stadens omgivning ar ingingo täta meddelanden om, att stormen farit våldsamt fram med skogarne runt om i bygderna och att skador, som räknades i mycket höga siffror, förorsakats.

Dagen därpå hade jag sånär skolkat från åhörandet av både ”Kuttes” och ”Stickas” och ”Svartens” lektioner, ty ovädret krävde både omfattande och livfulla referat om bl. a. 10.000-tals tunnland skog, som dagen förut skövlats av ovädret. Den dagen blev det dåligt med läxläsningen — troligen inte första gången!

Ty jag var redan då så uppe i publiciteten, att jag för den struntade i både Livius och Odhe och Cornelius m. fl. Örebro Tidning hade emellertid ett både långt och rikhaltigt referat om den märkliga händelsen, och jag delade redaktör Alb. Östlings mening om, att detta beredde mig mera tillfredsställelse än ett och annat b+ för både Ihre och Gellerstedt och ”svarte Vallström”, Elmquist och ”Lunta”.

Erik P. Vrang.

P. S. Jag bör kanske tillägga, att jag lyckades bestå provet för Grandinson.

D. S.

Oordnade minnen från 30-talet

Några förströdda anteckningar av Torsten Ehrenmark Det är med en viss tvekan jag sätter mig att skriva om min Karro-tid och jag undrar med bävan vad detta ska komma att, handla om, ty jag vandrade redan under skoltiden på tryckfrihets-åtalets gräns flera gånger. Jag var också en särskilt utsatt person, ordförande i Brage under två år och medredaktör för skoltidningen Den Karolinske Argus, som utkom i fyra eller fem nummer, vilket många ansåg var fyra eller fem nummer för mycket.

Brage-ordförandens främsta uppgift på 30-talet var att genomföra årets Bragesoaré sista lördagen i februari utan att, underskottet i kassan blev alltför stort. Man kan säga med Churchill att aldrig har så många arbetat så mycket för så litet, för jag kan inte minnas att det var annat än skulder efter varenda soaré. En gång hade vi 70 kronor över som vi inte kunde placera. Hur vi räknade, kunde vi inte komma på var dessa 70 kronor kom ifrån. Räkenskaperna stämde i övrigt och vi hade en lite-n vinst men dessutom dessa 70 kronor som kom från ingenstans. För att få kassaboken att stämma delade vi på pengarna i de innersta cirkelarna. Vi såg ingen annan utväg. Sedan kom revisorerna och gick igenom boken och upptäckte att det fattades 140 kronor. De inre cirkelarna fick utstå en tid av svåra umbäranden. Jag har sedan dess alltid betraktat revisorer med misstroende.

Vi hade aldrig ambitionen, att spela riktig teater på Bragesoaréerna som nu för tiden. 30-talet var Bragespexens tid. Debästa spexen skrevs före min tid, det var Lokemotivet, som inte handlade om tåg utan fastmera snuddade vid den nordiska gudasagan, och så parodin på Shakespeares Julius Caesar, en elegant genomförd modernisering som satte djupa spår i realskolelevens sinne. Det var självklart att spexandet skulle fortsätta och när jag blev invald i Brage som förstaringare fick

jag i uppdrag att skriva det årets spex, eller snarare redigera den mångfald idéer som regnade in från alla håll. Spexet skulle heta Karroliaden och bl. a. parodiera Homeros men det var för många kockar om soppan. Homeros glömdes snart bort och efter ett par månaders intensivt arbete hade vi skapat ett, kolossal drama utan handlingens, rummets eller tidens enhet.

Det var en pratsam amöba — öknar av vitsdialoger och mycket få dramatiska moment, alltför lite musik och kupletter och vad värre var, vi uppehöll oss nästan uteslutande vid våra lärares egenheter. Det var som att vända ut och in på kollegierummet och några lärare blev mycket illa åtgångna. Stämningen var bister efteråt i salongen, ty alla ungdomarna väntade otåligt på att få dansa några fattiga timmar och jag fick höra en del beska kommentarer från katederhåll den följande veckan. Jag måste säga att våra lärare visade oss ett storsinne som så här efteråt förefaller en medelålders lymmel helt ofattbart.

De två följande åren satt jag som ordförande i Brage. Det var medan jag gick i LII⁴ och LIII⁴ och vi gjorde då en revy, som hette Nybygge, eftersom Sibirien påbyggdes just då med längan längs Skolgatan, och vidare en parodi på Hamlet som nog var det gedignaste verket vi åstadkom under min Bragetid.

De som framför allt offrade sig för Brage-spexen åren 1936 – 38 var Olof Moberg, en stadig yngling från Hällefors, som numera är stadd på uppmarsch inom Kooperativa Förbundet, och Uno Dalén, biträdande kulturredaktör på Dagens Nyheter. Moberg skrev dialog och Dalén infernaliskt spetsiga kupletter som alltid lät bäst när han själv föredrog dem med karlgerhardsk textning. Själva vägrade han dock uppträda och de: sångare som fick ta hand om hans kupletter kunde aldrig göra dem rättvisa. De var skrivna för honom och Karl-Gerhard.

Ingen av oss hade dock spexdjävulen i kroppen som den geniala artisten Per-Åke Jansson. Han skrev aldrig en rad i ett spex men hans blotta uppenbarelse var vår inspirationskälla. Han var invald i Brage som teaterdekoratör och skådespelare och få bragister har slitit som han i dessa egenskaper, men framför allt gav han oss idéer bara genom att finnas till. Han var en crazyartist långt före Tre Knas, en surrealistisk figur utan motsvarighet i verkligheten men samtidigt en begåvning med goda betyg, samvetsgranna hemarbeten och exemplariskt

uppförande. Vi talade mycket om att bli luffare, han och jag, och vi provgick neråt Europa några månader före krigsutbrottet. Ingen av oss blev luffare men han kom utan tvivel närmare detta ideal. Året efter studentexamen jobbade han som springpojke hos pappersfirman Johnson & Hill och efter några år som journalist på diverse landsortstidningar stack han. plötsligt över till USA. Sist jag hörde av honom var han målarlärling i Seattle. Nu vet jag inte var han finns men jag är säker på att han är omgiven av vänner. Hans vänlighet mot djur, människor och blommorna på marken är legendarisk i våra kretsar och närhelst vi träffas så börjar vi tala om ”Peå” och undrar var han håller hus.

Att vara Brages ordförande hade som sagt sina risker men det verkliga tryckfrihetsåtalet hotade först, när jag invaldes i redaktionskommittén för Den Karolinska Argus. Denna tidning startades om jag minns rätt av det nybildade elevrådet, bara det en rent bolsjevikisk institution i många lärares ögon. Tidningens ansvarige utgivare och censor var gymnastikdirektören, kapten Sam Adrian, vilket enligt samma lärares åsikt var ytterligare en belastning för bladet. Sam Adrian var idealist och ivrade för att ”pojarna ska lära sej självstyrelse” och han hade ingen förståelse för ömhudade lärare som bevakade sin personliga integritet. Skoltidningen trycktes hos Örebro Dagblad och annonser täckte tryckkostnaderna, åtminstone i det närmaste. En dunkel formulering av en notis i andra eller möjligen tredje numret missförstods av en lärare och åskan slog ner. På mig som redan förut var en tvetydig figur efter spexet Karroliaden. Jag hade också skrivit notisen men utan den ringaste tanke på att den skulle kunna tydas så olyckligt. Det blev milt sagt ett sabla liv i kollegiet. Jag tror mig veta att den som varmast försvarade mig var min klassförestandare, lektor Carl Jungmark, som dock hade blivit mest illa åtgången i Karroliaden. Jag tycker att det säger en hel del om denne oftast missförstodde lärares moraliska resning.

Jag kom undan med ett ”A med tvekan” i uppförande – ett dubiöst betyg eftersom jag ingenting hade gjort – men en klasskamrat fick lida för min skull. Jag hade låtit honom skriva av en hemuppgift tidigare under terminen. Detta framdrogs av den förfördelade läraren som ytterligare ett exempel på *min*

dåliga karaktär. Om inte den olycksaliga notisen stått i skoltidningen, hade han aldrig dragit fram denna avskrivning inför kollegiet. Nu riktades i stället kollegiets uppmärksamhet mot avskrivaren som fick B i uppförande.

Det var en pinsam historia med många förhör och besvärigheter men när saken en gång var utagerad berördes den aldrig mera av varken mig eller läraren ifråga. Jag tror att han så småningom insåg att jag var oskyldig. I varje fall röntes jag inte det ringaste mothugg från, honom i fortsättningen. och efter studentexamen skildes vi som vänner och under ömsesidig högaktning för det var en av de styvaste lärare jag någonsin mött.

Det är endast motvilligt man, gräver i såna här pinsamma episoder från skoltiden — man kan skratta åt det nu, men det förorsakade både skolgrabben och hans lärare mycken ångest och nattvak — men jag tycker att Karrograbbar av en yngre årgång borde kunna ta lärdom av detta och akta sig för skoltidningar. Man är hänsynslös i gymnasiståren, man saknar omdöme och perspektiv och vad man än skriver om lärare och elever, så kan det missförstås. Det finns visst en riksskoltidning eller fanns åtminstone för något år sen, utgiven från Stockholm, det är en riktigare idé, för då slipper man den där speglingen i ankdammen, det grönköpingsmässiga intresset för lärare och med elever.

Jag har inget minne av att elevrådet utträttade någonting. Ordförande och initiativtagare till det var Gunnar Helén, som alltså började sin parlamentariska bana riktigt från grunden. Vi kunde endast fatta rådgivande beslut men jag tror inte att rektor Koraen någonsin följde våra råd, som mestadels nog var rätt radikala.

Vad allt hann man inte med! Jag tog initiativet till en handbollsturnering mellan skolans högre klasser. Det var ett genidrag. Jag skrev själv matchreferaten till Örebro Dagblad för tio ören raden och kammade in 115 kr. på turneringen. Vi ordnade gymnasistbal när vi gick i sista ringen. Vi beslöt att inte anlita några expressarbetare för att bära ut bänkarna ur bönsalen utan göra det själva. Vi slet som djur hela lördagseftermiddagen efter skolans slut och var så dödströtta att vi knappt orkade dansa, när allting var klart. Det hade aldrig varit så

mycket folk på en gymnasistbal förut. Vi gnuggade händerna ty behållningen av gymnasistbalen tillföll oavkortat arrangörerna. På söndan var vi uppe tidigt på förmiddagen och har tillbaka bänkarna igen. Sedan räknade vi kassan. Vi fick skjuta till 15 kr. var för att affären skulle gå ihop. Det framkom senare att ordningsvakterna hotats till livet av skolungdomar utan biljett och till slut släppt in vem som helst för att inte åka på stryk.

Rummet innanför sångsalen i gymnastikhusets bottenvåning var under hela min skoltid bragisternas ”skräprum”. Där kastade vi in hela spexattiraljen efter soarén och sedan var ingen där, förrän vi började förberedelserna till gymnasistbalen på hösten. Det var ett enormt rum och högt i tak men vi lyckades alltid fylla det med en enda oreda av träramar med målåd, sönderriven kulisspapp, ståltråd, underliga klädesplagg, tom-lådor, sönderslagna möbler och all den fantastiska rekvisita som man kunde tränga ihop inom spexens frikostiga ramar.

Varje höst städades skräprummet eller låt oss säga att vi röjdc undan på golvet så pass att vi fick svängrum för ”Peå”, när han skulle måla alla de tjugufyra skärmar som skulle sitta i bönsalsfönstren under gymnasistbalen. Skärmarna illustrerade olika situationer — mer eller mindre välbekanta för alla — som lärare eller elever befunnit sig i under gångna månader, eller också en rad genrebilder från draget och flickskolorna.

Skräprummet blev en tillflyktsort för oss som sorterade under skolans nöjesdetalj. Vi kände verkligen skolan som ett hem, när vi kunde gå dit ner, slänga på oss målarrockarna, som vi fått i arv från en föregående bragistgeneration, och vräka oss på de gamla trasiga pappstyckena medan vi resonerade oss fram till spexidéer och kuplettrefränger. Det var en verklig fristad, detta rum, och ingen lärare störde oss någonsin därnere. Många av oss lärde sig röka i skräprummet och somliga släckte törsten med medhavd pilsner.

En kväll kom den väl-dige vaktmästaren Filip Holmqvist ner, *skramlande med nyckelknippan så att vi skulle höra honom på långt håll. Han sniffade i rummet.

— Röker ni här, pojkar? sa han.

Vi stirrade skräckslagna på honom genom de blå rökmolnen och undrade var han kunde ha fått en så ohygglig misstanke ifrån.

— Jaså, sa han, jaså, jag trodde det. Det är bra att ni inte gör det, pojkar, för tänk på eldfaran härnere.

Sen gick han. .

Dagen därpå blev jag uppkallad till rektor Koraen. Den lille rektorn med den vita mustaschen, det vita håret och den halvkvävda rösten ur kragens djup tittade på mig med sina blekgrå opersonliga ögon och sa:

— Jag hörde av vaktmästaren att ni håller till i det där skräprummet nu och förbereder Bragesoaren.

— Ja, rektorn, sa jag och blev matt i knäna.

— Jaha, ja, se bara till att ingen röker därnere, sa han. Det är eldfarligt och dessutom är det skolans lokaler och jag vill inte att mina elever ska röka inom skolans lokaler.

Sen var det inget mera med det. Vi rökte naturligtvis i fortsättningen också men vi klev ut genom fönstret och stod och rökte på gräsremsan mellan gymnastikhuset och fängelsets "trädgård. Det var inte eldfarligt och dessutom inte inom skolans lokaler, ansåg vi.

Jag minns min första halvliter. Eller vår. Vi var väl ett tiotal som skramlade till den. Det var en halvliter tvåstjärnig konjak och den hade också sin patetiska historia. Vi köpte den av en "kamrat som inte nyttjade starkt. Han hade åstadkommit den genom att då och då under ett par års tid slå några droppar ur sin pappas flaskor i en halvlitersbutelj, tills den var fylld. Vi har halvlitern och ett dussin Vichyvatten till ett inackorderingsrum på Trädgårdsgatan och satte igång. Vi såg själva till att ryktet om vårt förfall spred sig över hela klassen följande dag. Vi förebar svårartad baksmälla.

Endast en lärare lät oss någonsin förstå att han tvivlade på vår renlevnad. Och detta inte förrän efter studentexamen. Det var "Mumlik" Strandell, den gamle lågmälde, cyniske skolfuxen, som vi värderade högre än alla andra lärare. Han som muttrade, när man inte kunde läxan: Jaja, det är mer än lärdom som behöver spridas i det här landet.

Varmed han avsåg att man borde återgå till moderneringen.

Vi hade honom i latin och efter examen samlade vi ihop pengar och köpte honom ett klassiskt verk som han gärna ville ha. Vi stegade upp, en fyra stycken, och han tog emot oss i sin våning, där han satt alldeles ensam, tackade för gåvan, synade oss länge och väl med sina små pliriga, bruna ögon. Det ryckte i mustaschen på honom. Det var hans sätt att le och han sa.:

– Ja, jag kanske vågar bjuda herrarna på ett glas sherry. Jag misstänker att ni har väl druckit starkare drycker än så.

Vi drack vår sherry nästan under tystnad. Man har aldrig något att säga till en gammal lärare, och vi kände oss betryckta, där vi satt i våra smokingar och kramade studentkåppen, ty vi skulle naturligtvis iväg till Strömparterren och dansa.

Några siffror

Elevantalet ökar alltjämt. Förra läsåret uppgick det till 1.102, i höst är det 1.166. Av eleverna gå 820 i realskolan — 211 i ettorna — medan 346 sitter i gymnasiet; av dessa 346 kan, om det vill sig och betygspoängen står dem bi, 75 räkna med att till nästa höst få lägga sig vid universitet och högskolor. Av gymnasisterna är 192 realare och 101 latinare, medan 62 tillhör den förra året inrättade allmänna linjen.

BORDSVISA

FÖR ÖREBRO KAROLINARE I STOCKHOLM

FÖRSTA GÅNGEN SJUNGEN

DEN 16 APRIL 1955

Från blåa berg i väster till Hjälmarns grunda vatten
En liten flod sig ringlar. Dess färg är svart som natten.
Vår barndoms å den är.
Den. är oss alla kär.
Vi har lärt oss jumpa där.

Från bergslagsbygd mot söder den platta åsen kravlar,
Den möter lilla Svartån, och strax en tätort avlar.
Så föddes Örebro.
Där brukade vi bo.
Där fick vi vår barnatro.

Där framgick Eriksgatan, där byggdes slott och koja,
Där hördes unga svenner med glada jungfrur stoja.
Där uppfann man ett drag
Som levde till den dag
Då dess dragkraft blev för svag.

Där bodde Engelbrekt; full av mandom, mod och snille.
Han styrde riket så att Måns Bengtsson greps av dille.
Den liderlige knekt
Han dräpte Engelbrekt
I en kylig morgonväkt.

Två söner till en smed blevo märkeliga männer;
 Herr Olof och Herr Lars, som väl varje skolbarn känner.
 Där bodde andra män
 Vi mints och glömt igen.
 Erik Linder kan dem än.

Där valdes Bernadotte till Svea Rikes kronprins,
 Ej märkligare öde på Sveriges gamla tron finns.
 Han gav oss äntligt fred,
 Och Norge fick vi med,
 Fast det slapp vi vad det led.

Där fanns ett gammalt plugg som blev döpt till Carolina.
 På hävdens blad skall alltid dess namn i guldkrift skina;
 Carl Johan var dess far.
 Det var en redig kar
 Fast hans svenska dålig var.

Vi åkte dit från slätten, från Mosjö och från Kumla;
 Från skog och bergslag andra som tidigt lärt sig rumla.
 Från Mälsa kom en man,
 Nerén det hette han,
 En gång var han ung sjöman.

Från Viby kom en Lundquist, från Lerbäck kom en annan,
 Från staden själv rätt många som flitigt svängde kannan.
 En sån var Eskilsson,
 Först S. S. U. H:s son
 Men nu fallen långt ifrån.

Rektorer magnifika det hade vi en masse
 Gumaelius, Phragmén, gamle Lind och även Tjasse.
 En prydnad var Koraen.
 Och tänk på Ursing sen,
 Livlig, bildskön och gemen.

Magistrar magistrala oss mycket nyttigt lärde,
Tänk själv ett tag på vilka du särskilt satte värde!
Berömliga de va',
Det var gubbar till att ha!
Men så blev vi också bra.

Själv lärde vi oss supa och lärde oss att röka.
Och även en del annat som knappt vi bort försöka.
Men vi blev folk ändå,
Och alltjämt har vi rå
På föreningsfester gå.

Nu hurrar vi och skålar för skolan och varandra!
För våra minnens mål — vilka vägar än vi vandra — .
Vi höjer allihop
Fyra glada hurrarop!
Och så tömmer vi vårt stop.

Edvard Thærménus.

Från blå-a berg i vä-ter till

Hjä-l-marns grun-da vat-ten en

li-ten flod sej ring-lar. Dess

färg är svart som nat-ten. Vår

barndoms å den är. Den är oss alla

kär; vi har lärt oss jumpa där.

Melodi: Galtavisan, folklåt från Åkarp, Skåne, upptecknad av Nils Andersson.
 I Lund sjungen (med passande text) som Gåsavisan. Här avtecknad av *Ivar Hjort*.

Sällskapet

ÖREBRO-KAROLINARE

i Stockholm

kallas härmed till ordinarie Höstsammanträde

i RESTAURANT ÖSTERMALMSKÄLLARENS FESTVÅNING
(ingång Jungfrugatan 1)*lördagen den 26 november 1955 kl. 7.30 em.*

1. Föreningsangelägenheter.
2. Då Josef Lind fattade spiran kåserande föredrag av redaktionssekreteraren Sven Johansson, Örebro. .
3. Supé (å kr. 14 :— inkl. öl*), kaffe och servis.)
4. Samkväm.

Vardagsdräkt.

Styrelsen.

*) önskas ex- eller importöl blir det dyrare!

Innehållsförteckning

FÖRORD.....	1
Rektor Urban Ursing 60 år.....	2
Ett tack till den gamla skolan.....	8
Karolinsk samvaro.....	11
Påsk.....	15
Ett 65-årsminne.....	20
Oordnade minnen från 30-talet.....	22
Några siffror.....	28
BORDSVISA.....	29
ÖREBRO-KAROLINARE.....	33